

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

2020 року

Розробники:

Малес Л.В., доцентка кафедри теорії та історії соціології, докторка соціологічних наук, доцентка Червінська Т.Г., доцентка кафедри теорії та історії соціології, кандидатка соціологічних наук, доцентка, Мороз С.О., асистентка кафедри теорії та історії соціології, кандидатка соціологічних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. зав. кафедри теорії та історії соціології

Малес Л.В.

Протокол № 25 від «28» серпня 2020 р.

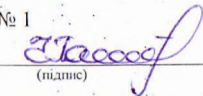
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія соціології в Україні

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни обов'язкова

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії Червінська Т.Г.

Форма навчання денна
Навчальний рік 2020/2021
Семестр 3
Кількість кредитів ECTS 3
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладач: Мороз С.О.

Пролонговано: на 20/2020 н.р. (підпис, ПІБ, дата)

на 20 /20 н.р. ( ) « » 20 р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

1. Мета дисципліни – з опорою на історичні документи та твори представників української соціологічної думки поглибити соціологічні знання про історію розвитку ідей, зразки аналізу українського суспільства різних епох.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знання базового понятійно-категоріального апарату соціології
2. Знання теоретичних засад розвитку історії соціології
3. Вміти працювати з науковою літературою та першоджерелами

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна спрямована на формування професійних навичок ідентифікації тенденцій розвитку соціологічної думки в Україні, від протосоціологічного етапу її становлення й до сучасності. Становлення даного вектору уваги розглядається в контексті історико-соціологічного огляду генези та розвитку соціологічних уявлень з оцінкою впливу на них онтологічних та гносеологічних обставин розвитку науки в Україні, а також в контексті порівняння етапів розвитку соціології в Україні з відповідними етапами становлення світової соціології.

Професійній самореалізації та дотримання етичних норм у майбутньому сприятиме вивчення кодексу професійної етики соціолога. Крім того, навички критичного мислення, аргументації власних думок в межах групової дискусії, аналізу першоджерел є корисними як у подальшому навчанні, так і в професійній самореалізації.

4. Завдання (навчальні цілі):

- 1) розвиток наукових уявлень про витoki, базові положення та основні пізнавальні суперечності розвитку соціології в Україні;
- 2) опанування понятійним апаратом соціології з урахуванням особливостей її розвитку в Україні;
- 3) опанування поглядів щодо критеріїв типології етапів розвитку соціологічної думки в Україні;
- 4) розширення професійних вмінь аналітично ідентифікувати коректність застосування етичних норм в професійній діяльності;
- 5) здійснювати порівняння тенденцій розвитку та місця української соціології в контексті світової соціології.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність до аргументованого представлення власної думки, компетентної та толерантної дискусії з опонентами. (зк 6)
- Здатність набувати сучасних знань, займатися самоосвітою. (зк10)
- Здатність застосовувати соціологічні поняття, концепції, теорії та методи для аналізу й інтерпретації соціальних явищ і процесів, соціальних проблем та конфліктів в Україні та світі у їхньому сучасному та/або історичному контексті. (фк2)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Особливості розвитку української соціологічної думки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	20
1.2	Основні етапи становлення соціологічної теорії та соціологічних досліджень в Україні	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	10
2.1	Працювати з бібліографією та першоджерелами	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	30
2.2	Аналізувати та узагальнювати, робити порівняльну характеристику персоналій, ідей та епох.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях	20
2.3	Ідентифікувати основні проблеми та специфіку становлення новітньої української соціологічної думки	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Тест, робота на семінарських заняттях, аналітичне підсумкове завдання	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Програмні результати навчання (назва)					
Володіти базовим концептуальним апаратом класичної та сучасної соціологічної теорії. (прн 1)	+	+	+		
Здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки. (прн 6)			+	+	+
Демонструвати знання щодо еволюції та сучасного стану соціологічного теоретизування. (прн 8)	+	+		+	+
Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога. (прн17)			+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях протягом семестру з теми 1 - 13. РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 30 балів/18 балів
2. Мкр 1 з теми 1 - 7, РН 1.1, РН 1.2, РН –2.1-10 балів/ 6 балів
3. Мкр 2 з теми 8- 13, РН 2.1, РН 2.2 та РН 2.3 – 10 балів/ 6 балів
4. Аналітичне підсумкове завдання з теми 13 «Застосування положень кодексу професійної етики соціолога до реальних проблем діяльності», РН 2.1 та РН 2.3 – 10 балів/6 балів

- підсумкове оцінювання: іспит РН 1.1, РН 1.2, РН 2.2, РН 2.3

- умови допуску до підсумкового іспиту: Для студентів, які набрали сумарно за модулі меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – 36 балів для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання модульних контрольних робіт.

7.2 Організація оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях протягом семестру з теми 1 - 13. РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 2 – 5, 7-11 тижні
2. Мкр 1 з теми 1 - 7, РН 1.1, РН 1.2, РН – 6 тиждів
3. Мкр 2 з теми 8- 13, РН 2.1, РН 2.2 та РН 2.3 – 12 тиждів
4. Аналітичне підсумкове завдання з теми 13 «Застосування положень кодексу професійної етики соціолога до реальних проблем діяльності», РН 2.1 та РН 2.3 – 11 тиждів

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самост. робота
1. Соціокультурні та загальногуманітарні засади розвитку соціологічної думки в Україні				
1	Загальні особливості та передумови розвитку соціологічної думки України	2	2	-
2	Суспільствознавчі ідеї XVIII – поч. XIX ст.	2	2	4
3	Формування вітчизняної етносоціології та соціології літератури.	2	-	-
4	Соціологічна проблематика у творчості Олександра Потебні	2	2	4
5	Соціологія Михайла Драгоманова	-	2	4
6	Соціологічні погляди Івана Франка	2	2	4
7	Соціологічна концепція Богдана Кістяківського	-	2	4
2. Персоналії та напрямки розвитку соціологічної думки в Україні у XX-XXI ст.				
8	Період формування української академічної соціології XIX – поч. XX ст.	2	2	4
9	Соціологічна концепція Михайла Грушевського	2	2	4
10	Соціологія політики В'ячеслава Липинського	2	2	4
11	Соціологічна система Микити Шаповала	2	2	6
12	Соціологія в Радянській Україні.	-	2	4
13	Соціологія в незалежній Україні: сучасний стан та перспективи.	2	2	4
Всього		20	24	45

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекції - 20 год.

Семінари – 24 год.

Консультації – 1 год.

Самостійна робота – 46 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

- Багаєва, К., Бурлачук, В., Степаненко, В. (ред.) (2018). Історія української соціології: навчальний посібник, Київ: Видавничий дім «Кондор».
- Бурлачук, В., Захарченко, М., Молчанов, В., Степаненко, В. (1996). Соціологічна думка України: Навчальний посібник. Київ: Заповіт.
- Білецький, В. (2019). Українська академічна соціологія кінця XIX - початку XX ст. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка: наукове видання*, Том 46, 232-246.
- Грушевський, М. (1921). Початки громадянства: (генетична соціологія). Відень: Український Соціологічний Інститут. 21-27. Отримано з: http://hrushevsky.nbuv.gov.ua/cgi-bin/hrushevsky/person.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21STR=0000007
- Кістяковський, Б. (1992). Проблеми и задачи социально-научного познания. *Філософська і соціологічна думка*, 1-2. Отримано з: https://books.google.com.ua/books?id=TZ_bRfBvjaQC&pg=PA98&dq
- Кодекс професійної етики соціолога (2004). Отримано з: <http://sociology.od.ua/index.php/norm-prav-dok/cod-soc.html>

- Мороз, С. (2019). Методичні та концептуальні аспекти викладання дисципліни «Історія соціології в Україні». *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*, 1-2. (40-41), 101-110.
- Рыбцун, А. (2010). Украинская социология. Традиции, факторы, ориентиры развития (советский и постсоветский периоды). Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Степаненко, В., Рыбцун, О. (2009). Українська соціологія: суспільно-історичний та ідеологічний контексти розвитку. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 2, 67-95.
- Шаповал, М. (1996). Загальна соціологія. Київ: Український центр духовної культури. 25-27, 30-35, 161-168.

Додаткова:

- Багаєва, К. (2015) Проблема церковно-державних відносин у соціології релігії М. Драгоманова. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 2, 164-174.
- Ворона, В. (Ред.) (2019). Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том II. Спогади, інтерв'ю, статті. Київ: Інститут соціології НАН України.
- Ворона, В. (Ред.) (2018). Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том I. Історія становлення та розвитку. Київ: Інститут соціології НАН України.
- Драгоманов, М. (2000). Нарис української соціалістичної програми. *Хроніка-2000. Україна: філософський спадок століть*, 39-40. 671-688.
- Кравченко, А. (2017). З історії радянської соціології: концепція стимулювання праці І.М.Попової. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 3, 160-173.
- Костомаров, М. (1920). Дві руські народности. Отримано з: <http://sites.utoronto.ca/elul/Kostomarov/DviNarodnosty.html>
- Липинський, В. (1993). Листи до братів хліборобів: (фрагменти). *Хроніка'2000*, 3-4 (5-6). 158-191.
- Мороз, С., Коваль, М., Хелашвілі, А. (2017). До проблеми збереження національної ідентичності в контексті цивілізаційних трансформацій: соціологічна спадщина Олександра Потебні. *Evropsky politicky a pravni diskurz*, Vol. 4, Iss. 5, 156-160.
- Мороз, С., Литвинчук, Д., Малоголовчук, Т. (2017). Реконструкція уявлень про націоналізм та денационалізацію О.Потебні в контексті проблематики збереження національної ідентичності українців. *Політичне життя*, 3, 102-108.
- Пачковський, Ю., Лапан, Т. (2018). Соціологічна спадщина Михайла Грушевського: у пошуках джерел і витоків суспільного розвитку. *Вісник Львівського університету. Серія соціологія*, 12, 3-13.
- Поступний, О. (2017). Викладання соціології в Україні: стан та перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*, 38, 140-147.
- Потебня, А.А. (1989). Мысль и язык. Москва: Правда. 17-23, 88-91.
- Судин, Д. (2016). Точки відліку української соціології. *Україна модерна. Міжнародний інтелектуальний часопис*. Отримано з: <http://uamoderna.com/blogv/danilo-sudin/day-of-sociology>
- Франко, І. (1986). Що таке поступ? *Зібрання творів у 50 т. Том 45*. Київ: Наукова думка, 300-348.
- Шульга, М, Етенко, Л. (ред.) (2019). Філософсько-соціологічне кредо Тарасенка Валентина Івановича. Київ: Інститут соціології НАН України.